

Lakiosasto

17.11.2003

Työeläkelaitoksille

POHJOISMAISTA SOSIAALITURVASOPIMUSTA ESITETÄÄN HYVÄKSYTTÄVÄKSI

Hallituksen esitys Eduskunnalle pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 140/2003 vp)

1 ESITYKSEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi elokuussa 2003 allekirjoitetun Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen.

Esityksen mukaan sopimuksessa on otettu huomioon Euroopan unionin neuvoston asetuksen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta tehdyt muutokset ja Pohjoismaiden sosiaaliturvalainsäädäntöön tehdyt muutokset.

1.1 Voimaantulo

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet Tanskan hallitukselle hyväksyvänsä sopimuksen.

Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitus saattaa voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

Lakiosasto

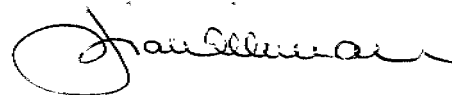
17.11.2003

2

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys (HE 140/2003 vp) on yleiskirjeen liitteenä. Hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:n asiakaspalvelusta puhelimitse numerosta 020 45005 tai sähköpostitse osoitteesta asiakaspalvelu.publishing@edita.fi. Hallituksen esitys löytyy internetistä eduskunnan sivuilta osoitteesta www.eduskunta.fi.

ELÄKETURVAKESKUS

Outi Lehmus
Pia Wilkman

Hallituksen esitys Eduskunnalle pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen. Sopimus on allekirjoitettu elokuussa 2003. Uudessa sopimuksessa on otettu huomioon Euroopan unionin neuvoston asetukseen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta tehdyt muutokset ja Pohjoismaiden sosiaaliturvalainsäädäntöön tehdyt muutokset.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin kaikki hallitukset ovat ilmoittaneet Tanskan hallitukselle hyväksyvänsä sopimuksen.

Esitykseen liittyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Nykyinen pohjoismainen sosiaaliturvasopimus (SopS 105—106/93) vuodelta 1992 tuli voimaan samanaikaisesti Euroopan talousalueesta tehdyn (ETA) sopimuksen kanssa vuoden 1994 alusta. Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus täydentää sosiaaliturvan koordinaatiota koskevaa neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin sekä itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä ja sen täytäntöönpanoasetusta (ETY) N:o 574/72. Sopimus ottaa huomioon erityisesti ne henkilöryhmät, joita asetuksen 1408/71 säännökset eivät koske, kuten kolmansien valtioiden kansalaiset sekä henkilöt, joilla ei ole eikä ole ollut työntekijän statusta. Pääosin sosiaaliturva Pohjoismaasta toiseen liikkuvien henkilöiden osalta on kuitenkin määräytynyt suoraan asetuksen 1408/71 mukaisesti.

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen voimaantulon jälkeen on asetuksen 1408/71 henkilöpiiri laajentunut koskemaan opiskelijoita. Lisäksi kolmansien maiden kansalaiset tulivat asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan kesäkuun alusta 2003. Viimeksi mainittu muutos ei kuitenkaan koske ETA - valtioita eikä Tanskaa. Myös sosiaaliturvalainsäädäntö on Pohjoismaissa eräiltä osin oleellisesti muuttunut. Asetukseen tehtyjen muutosten ja myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen vuoksi on tarpeen uudistaa vuoden 1992 sopimusta. Tavoitteena on selkeyttää yhteisölainsäädännön ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen suhdetta.

Uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen tarkoituksena on kytkeä sopimus ja asetus 1408/71 toisiinsa siten, että asetuksen aineellisen soveltamisalan muuttuessa myös sopimuksen soveltamisala muuttuu vastavasti. Sopimuksessa ei enää luetella niitä sosiaaliturvan aloja koskevaa lainsäädäntöä, joihin sitä sovelletaan. Sen sijaan sopimuk-

sen 2 artiklassa on määräys, että sitä sovelletaan kaikkeen asetuksen 1408/71 aineelliseen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen henkilöllinen soveltamisala määritellään siten, että ensinnäkin sopimus koskee henkilöitä ja henkilöryhmiä, jotka kuuluvat asetuksen 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan. Sen lisäksi sopimus koskee eräitä henkilöryhmiä, jotka eivät kuulu asetuksen 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan. Näitä ovat henkilöt, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkun Pohjoismaan lainsäädännön piiriin sekä perheenjäseniä tai edunsaajia, jotka johtavat oikeutensa edellä mainituista henkilöistä.

Uudessa pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa on edelleen säilytetty eräitä erityismääräyksiä, jotka ovat tarpeellisia nimenomaan Pohjoismaasta toiseen siirtyvien asetuksen 1408/71 soveltamispiiriin kuuluvien henkilöiden sosiaaliturvaoikeuksien kannalta. Tällainen on muun muassa määräys, joka koskee sairaustapauksien yhteydessä kotimatkaista aiheutuvien lisäkustannusten korvaamista. Samoin toiseen pohjoismaahan palaavaa työtöntä henkilöä koskeva erityismääräys on säilytetty uudessa sopimuksessa. Uudessa sopimuksessa on samalla tavoin kuin nykyisessäkin sopimuksessa määräys luopumisesta eräiden kustannusten korvaamisesta Pohjoismaiden kesken.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sosiaaliturvan yhteensovittaminen Pohjoismaiden välillä liikkuvien henkilöiden osalta tapahtuu edelleen asetuksen 1408/71 perusteella. Nykytilanteeseen verrattuna uusi pohjoismainen sosiaaliturvasopimus on kustannusvaikutuksiltaan vähäinen.

3. Asian valmistelu

Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus on valmistelu pohjoismaisen sosiaalipoliittisen komitean asettamassa työryhmässä. Neuvottelut on aloitettu joulukuussa 2000 ja saatettu

päätökseen helmikuussa 2003. Sopimuksella on tarkoitus korvata nykyinen vuonna 1992 tehty sosiaaliturvasopimus. Sopimuksesta ovat antaneet lausuntonsa Ahvenanmaan maakuntahallitus, Eläketurvakeskus, Kan-

saneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, työministeriö, ulkoasiainministeriö ja Vakuutusvalvontavirasto.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen sisältö

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen soveltamisala on sama kuin asetuksen 1408/71 ja sen toimeenpanoasetuksen 574/72. Se koostuu neljästä osastosta. Ensimmäinen osasto käsittää yleiset määräykset (1—4 artikla). Toisessa osastossa määrätään sovellettavasta lainsäädännöstä (5—6 artikla). Kolmannessa osastossa (7—12 artikla) on oikeuksia etuuksiin koskevia erityismääräyksiä. Neljännessä osastossa ovat sopimuksen toimeenpanomääräykset (13—19 artikla). Sopimuksessa on viitattu edellä mainittuihin asetuksiin, jotta sopimuksen sisältö olisi mahdollisimman samanlainen kuin asetusten. Vain asetuksen säännöksistä poikkeavat määräykset on kirjoitettu sopimustekstiin.

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytettävät käsitteet. Käsitteissä on erityisesti otettu huomioon se, että tämä sopimus täydentää asetuksia 1408/71 ja 574/72.

2 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimusta sovelletaan kaikkeen asetuksen 1408/71 asialliseen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

3 artikla. Artiklassa määrätään sopimuksen henkilöllisestä soveltamisalasta. Artiklan mukaan sopimusta sovelletaan kaikkiin henkilöihin, jotka kuuluvat asetuksen 1408/71 soveltamisalaan. Sen lisäksi sopimusta sovelletaan kaikkiin sellaisiin henkilöihin, joihin asetusta 1408/71 ei sovelleta, mutta jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkun Pohjoismaan lainsäädännön piiriin sekä näiden henkilöiden perheen jäseniin tai edunsaajiin.

4 artikla. Artiklassa on määräys, jolla laajennetaan asetuksen 1408/71 soveltamisalaa.

Sen mukaan asetuksen 1408/71 ja täytäntöönpanoasetuksen 574/72 soveltaminen ulotetaan koskemaan kaikkia niitä henkilöitä, joihin sovelletaan tätä sopimusta ja jotka asuvat jossakin Pohjoismaassa, jollei sopimuksessa toisin mainita.

Artiklaan liittyy erityinen Tanskaa koskeva erityismääräys. Sopimuksen liitteessä määrätään Tanskan osalta, että asetukset koskevat vain Pohjoismaiden kansalaisia kun kyse on asetuksen 1408/71 tarkoittamista perhe-etuuksista, orvon etuuksista ja työttömän henkilön työnhakuoikeudesta ja kun on kyse pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa tarkoitetuista peruseläkkeistä.

5 artikla. Artiklassa on määräykset henkilöön sovellettavasta lainsäädännöstä silloin kun henkilö ei ole eikä ole ollut ansiotyössä. Näissä tapauksissa sovelletaan asuinvaltion lainsäädäntöä.

Artiklan 2 kohdassa erityismääräys, että muun muassa lähetetyn työntekijän puoliso ja alle 18-vuotias lapsi säilyvät entisen asuinvaltion lainsäädännön piirissä samalla tavoin kuin lähetetty työntekijä.

6 artikla. Artiklan määräyksen mukaan Pohjoismaan mannerjalustalla tapahtuvan työn rinnastetaan työskentelyyn sen valtion alueella, jolle mannerjalusta kuuluu.

7 artikla. Artiklassa on, kuten myös voimassa olevassa pohjoismaisessa sosiaaliturvasopimuksessa, määräys sairaustapauksessa kotimatkan lisäkustannusten korvaamisesta Pohjoismaassa asuvalle henkilölle. Määräys koskee sekä asetuksen piiriin kuuluvia henkilöitä että vain tämän sopimuksen piiriin kuuluvia henkilöitä.

8 artikla. Artiklassa määrätään, että Pohjoismaasta toiseen siirtyvällä henkilöllä, joka

ei ole ollut palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja siten kuin asetuksessa 1408/71 tarkoitetaan, on oikeus peruseläkkeeseen toisessa maassa sen jälkeen kun hän on asunut siellä kolme vuotta.

Artiklan 2 kohdan mukaan asumisedellytyksen täyttymistä ratkaistaessa ei oteta huomioon asumis- eikä vakuutuskausia toisesta maasta.

Artiklan 3 kohdassa on määräys jättää huomioon ottamatta kaudet, jolloin henkilö on saanut eläkettä toisesta maasta, jota asetus 1408/71 tai tämä sopimus koskee.

9 artikla. Artiklassa määrätään, että henkilöllä on myös muissa ETA-maissa asuessaan oikeus Pohjoismaassa ansaitsemaansa peruseläkkeeseen.

10 artikla. Artiklassa määrätään eläkkeiden laskemisesta tilanteesta, jossa oikeus niin sanottuun eläkkeen tulevaan aikaan syntyy samanaikaisesti useammassa kuin yhdessä Pohjoismaassa. Artiklan mukaan tällaisesta tulevan ajan eläkkeestä annetaan vakuutus- tai asumiskausten perusteella laskettu suhteellinen osuus kustakin maasta.

11 artikla. Artiklassa on siirtymämääräys tietyistä ennen vuotta 1994 ansaituista kausista. Artiklassa määrätään myös, että peruseläkettä maksetaan vain siitä työskentelymaasta, jossa henkilö on samaan aikaan asunut, jos työeläkettä on kertynyt samanaikaisesti useammasta Pohjoismaasta. Artikla on samansisältöinen kuin voimassa olevassa sopimuksessa.

12 artikla. Artiklassa on määräys poikkeuksesta asetuksen 1408/71 67 artiklan 3 kohdan säännöksiin. Sen mukaan Pohjoismaan työttömyyspäivärahaa koskevan lainsäädännön säännöstä työskentelyedellytyksestä ei sovelleta, jos henkilö palaa kotimaahan tai maahan, jonka lainsäädännön piiriin hän on kuulunut viiden vuoden aikana ennen ilmoitautumistaan työnhakijaksi.

13 artikla. Artiklassa määrätään, että toimivaltaiset viranomaiset antavat vaadittavat määräykset sopimuksen yhdenmukaisen soveltamisen turvaamiseksi.

14 artikla. Artiklan määräyksen mukaan viranomaiset ja laitokset antavat toisilleen tarpeellista apua sopimuksen toimeenpäämiseksi. Jokaisessa Pohjoismaassa on erityinen toimivaltaisen viranomaisen nimeämä

yhdysein.

15 artikla. Artiklassa on nykyistä sopimusta vastaava määräys kustannusten korvaamisesta luopumisesta siltä osin kun on kysymys sairauden ja äitiyden sekä työtapaturman ja ammattitaudin johdosta myönnettävistä hoitoetuksista, muussa kuin toimivaltaisessa valtiossa työtä hakevalle työttömälle myönnettävistä etuuksista sekä hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kuluista.

16—19 artikla. Siirtymä- ja loppumääräyksillä määrätään sopimuksen ajalliseen ulottuvuuteen ja voimaantuloon liittyvistä kysymyksistä. Sopimuksen voimaantullessa lakkaa olemasta voimassa 15 kesäkuuta 1992 tehty sosiaaliturvasopimus (SopS 105—106/93).

2. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet Tanskan hallitukselle hyväksyvänsä sopimuksen.

Sopimus tulee voimaan Färssaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan osalta 30 päivän kuluessa siitä kun Tanskan ja vastaavasti Suomen hallitus ovat ilmoittaneet Tanskan ulkoasiainministeriölle, että Färssaarten ja Grönlannin maakuntahallitukset ja vastaavasti Ahvenanmaan maakuntapäivät ovat ilmoittaneet, että sopimus koskee Färssaaria, Grönlantia tai Ahvenanmaata.

Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitus saattaa voimaan tasavallan presidentin asetuksella samana ajankohtana kuin sopimus.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksessa on määräyksiä, jotka poikkeavat voimassa olevasta sosiaaliturvalainsäädännöstä. Näitä ovat 7—10 ja 12 artikla. Sopimuksen 7 artiklan mukaan voidaan pohjoismaassa asuvalle henkilölle korvata sairaustapauksesta aiheutuvia kotiinpaluun lisäkustannuksia. Sopimuksen 8 artiklassa on määräys, joka mahdollistaa kansaneläkelain ja perhe-eläkelain mukaisen eläkkeen myön-

tämisen toisessa pohjoismaassa asuvalle henkilölle ja 9 artikla mahdollistaa eläkkeen maksamisen, kun henkilö asuu jossakin ETA- maassa. Sopimuksen 10 artiklassa on määräys niin sanotun tulevan ajan eläkkeen laskemisesta. Määräys poikkeaa voimassa olevasta työeläkelainsäädännöstä. Sopimuksen 12 artiklassa on työttömyysturvalaista poikkeava määräys, joka mahdollistaa työttömänä Suomeen palaavan henkilön oikeuden saada työttömyyspäivärahaa tietyin edellytyksin ilman edeltävää työskentelyä Suomessa.

Koska sopimus sisältää lainsäädännön

alaan kuuluvia määräyksiä, on eduskunnan hyväksyminen tältä osin tarpeellinen.

Edellä olevan perusteella esitetään, että Eduskunta hyväksyisi Karlskronassa 18 päivänä elokuuta allekirjoitetun Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen ne määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Karlskronassa 18 päivänä elokuuta 2003 Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Liite 1

POHJOISMAINEN SOSIAALITURVASOPIMUS

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitukset,

jotka ovat soveltaneet Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen (ETA-sopimus) voimaantulosta lähtien asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä myös Pohjoismaiden välillä liikkuviin henkilöihin,

jotka ovat tehneet edellä mainittua asetusta täydentämään 15 päivänä kesäkuuta 1992 pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen, jolla Pohjoismaat ovat sitoutuneet soveltamaan Pohjolassa laajalti asetuksen määräyksiä myös tiettyihin henkilöryhmiin, joihin asetusta ei ole suoraan sovellettavissa, nimittäin henkilöihin, jotka eivät ole tai eivät ole olleet asetuksessa tarkoitettuja palkattuja työntekijöitä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia tai eivät ole ETA-maan kansalaisia,

jotka viittaavat muun muassa mainitun asetuksen 8 ja 36 artiklaan, 46 b artiklan 2 kohdan b alakohtaan sekä 63 ja 70 artiklaan,

jotka haluavat muuttaa sopimusta kyseisen asetuksen ja Pohjoismaiden sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön kehitystä vastaavasti,

jotka ottavat huomioon neuvoston asetuksen (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi,

jotka viittaavat siihen, että asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 artiklan määräystä sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen silloin, kun tällä on oikeus laillisesti oleskella ja työskennellä siellä sekä hakea työtä siitä Pohjoismaasta, jossa hän on ilmoittautunut työvoimatoimistoon työnhakijaksi, ja

jotka ovat sopineet Tanskaa koskevista erityismääräyksistä tämän sopimuksen liitteen mukaisesti,

ovat päättäneet tehdä uuden, seuraavansi-

sältöisen pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen:

I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan ilmaisulla

1) "Pohjoismaa" kutakin sopimusmaata sekä Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan itsehallintoalueita, sikäli kuin nämä alueet ovat antaneet suostumuksensa siihen, että sopimus koskee niitä,

2) "asetus" asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä, sensisältöisenä kuin se kussakin tilanteessa koskee eri Pohjoismaita,

3) "täytäntöönpanoasetus" asetusta (ETY) N:o 574/72 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä täytäntöönpanomenettelystä, sensisältöisenä kuin se kussakin tilanteessa koskee eri Pohjoismaita,

4) "peruseläke" yleistä eläkettä, joka ei määräydy täytettyjen työskentelykausien, aikaisempien ansiotulojen tai maksettujen maksujen perusteella, myös sellaista yleistä eläkettä tai eläkkeen lisäosaa, jota maksetaan sille, joka ei saa työeläkettä tai jonka työeläkkeen määrä on pieni,

5) "työeläke" yleistä eläkettä, joka myönnetään vain henkilöille, jotka ovat olleet ansiotyössä maan lainsäädännön mukaisesti,

6) "asuminen" että henkilö asuu jossakin Pohjoismaassa sen maan väestökirjanpidon perusteella, jollei erityisistä syistä muut a

johdu.

2. Muilla tässä sopimuksessa esiintyvillä ilmaisuilla on se merkitys, joka niillä on asetuksessa, täytäntöönpanoasetuksessa tai Pohjoismaiden kansallisessa lainsäädännössä.

2 artikla

Asiallinen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkeen asetuksen asialliseen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

3 artikla

Henkilöllinen soveltamisala

1. Tämä sopimus koskee henkilöitä, jotka kuuluvat asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

2. Tämä sopimus koskee lisäksi seuraavia henkilöitä, jotka eivät kuulu asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan:

a) henkilöitä, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkun Pohjoismaan lainsäädännön piiriin

b) perheenjäseniä tai edunsaajia, jotka joutuvat oikeutensa a kohdassa mainituista henkilöistä.

4 artikla

Asetuksen laajennettu soveltamisala

Jollei tässä sopimuksessa toisin mainita, ulotetaan asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltaminen koskemaan kaikkia niitä henkilöitä, joihin sovelletaan tätä sopimusta ja jotka asuvat jossakin Pohjoismaassa.

II OSASTO

SOVELLETTAVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

5 artikla

Henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä

1. Henkilöön, joka ei työskentele tai ei ole työskennellyt palkattuna työntekijänä tai it-

senäisenä ammatinharjoittajana siten kuin asetuksessa tarkoitetaan, sovelletaan sen Pohjoismaan lainsäädäntöä, jossa hän asuu.

2. Puolisoon ja alle 18-vuotiaaseen lapseen, joka seuraa palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan mukana tämän muuttaessa Pohjoismaasta toiseen, sovelletaan, milloin palkattuun työntekijään tai itsenäiseen ammatinharjoittajaan asetuksen 13 artiklan 2 kohdan d alakohdan, 14 artiklan 1 kohdan, 14 a artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan mukaisesti edelleen sovelletaan ensiksi mainitun maan lainsäädäntöä, samoin edelleen tämän maan lainsäädäntöä ikään kuin mukana seuraava perheenjäsen asuisi siellä.

6 artikla

Ansiotyössä olevat henkilöt

Asetuksen II osaston määräyksiä sovellettaessa katsotaan myös työ luonnonvarojen tutkimiseksi ja hyödyntämiseksi jonkun maan mannerjalustalla kyseisessä maassa tehdyksi työksi.

III OSASTO

OIKEUTTA ETUUKSIIN KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

1 luku

Sairaus ja äitiys

7 artikla

Korvaus kotimatkasta aiheutuvista kustannuksista

1. Oleskelumaa korvaa Pohjoismaassa asuvalle henkilölle, jolla on oikeus hoitoetuuksiin asuinmaastaan ja joka oleskellessaan tilapäisesti toisessa Pohjoismaassa saa sairaanhoitoa, kotimatkasta asuinmaahan aiheutuneet lisäkustannukset, jos hän joutuu sairautensa vuoksi käyttämään kalliimpaa matkustustapaa kuin hän muutoin olisi käyttänyt.

2. Ensimmäisen kappaleen määräystä ei sovelleta henkilöihin, jotka saavat luvan

matkustaa toiseen Pohjoismaahan saamaan tarpeellista hoitoa.

2 luku

Työkyvyttömyyden, vanhuuden ja kuoleman johdosta myönnettävät etuudet

8 artikla

Peruseläkkeeseen oikeuttava vähimmäisasumis aika

1. Henkilöllä, joka ei ole tai ole ollut palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja siten kuin asetuksessa tarkoitetaan, on oikeus peruseläkkeeseen toisesta Pohjoismaasta vain ansaittuaan oikeuden tällaiseen eläkkeeseen kyseisestä maasta asumalla siellä vähintään kolme vuotta.

2. Ensimmäisen kappaleen edellytystä ei voida täyttää ottamalla huomioon muiden maiden asumis- ja vakuutuskausia.

3. Ratkaistaessa, onko 1 kappaleen mukainen asumisedellytys täytynyt, ei oteta huomioon kausia, jolloin henkilö on saanut eläkettä toisesta maasta, jota asetus tai tämä sopimus koskee.

9 artikla

Peruseläke asuttaessa ETA-maassa

Henkilöllä on niin kauan kuin hän asuu jossakin ETA-maassa oikeus siihen peruseläkkeeseen, johon hän on ansainnut oikeuden jossakin Pohjoismaassa. Sama koskee asumista Färsearilla ja Grönlannissa, sikäli kuin sopimus koskee näitä alueita.

10 artikla

Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdan b alakohtaan mukainen sopimus

Jos edellytykset eläkkeen laskemiseksi myös sellaisten vakuutus- tai asumiskausien perusteella, jotka oletettavasti olisi täytetty, jollei eläketapahtumaa olisi sattunut, ovat

olemassa useammassa kuin yhdessä Pohjoismaassa, otetaan vain osa tulevista kausista huomioon kunkin maan eläkettä laskettaessa. Tämä osa määräytyy eläkettä laskettaessa käytettävien tosiasiallisten vakuutus- tai asumiskausien perusteella, siinä suhteessa kuin asianomaisen maan tosiasiallinen kausi on kaikkien maiden yhteenlaskettuun tosiasialliseen kauteen.

11 artikla

Tietyt kaudet ennen vuotta 1994

Jos henkilö on ansainnut oikeuden peruseläkkeeseen jostakin Pohjoismaasta asumalla maassa aikana ennen 1 tammikuuta 1994, jolloin hän on samalla ansainnut oikeuden työeläkkeeseen toisessa Pohjoismaassa, peruseläke tältä ajalta myönnetään vain viimeksi mainitusta maasta. Jos henkilö on tänä aikana samanaikaisesti ansainnut työeläkettä useammasta Pohjoismaasta, joista yksi on ollut myös hänen asuinmaansa, peruseläkettä myönnetään vain viimeksi mainitusta maasta.

3 luku

Työttömyyspäiväraha

12 artikla

Poikkeus täytettäviä kausia koskevasta vaatimuksesta

Asetuksen 67 artiklan 3 kohdan vakuutus- tai työskentelykausia koskevaa vaatimusta ei sovelleta henkilöihin, jotka siinä Pohjoismaassa, josta etuuksia haetaan, ovat joko työskennelleet siinä laajuudessa, että he ovat kuuluneet sen maan työttömyyspäivärahaa koskevan lainsäädännön piiriin tai ovat saaneet kyseisiä etuuksia siitä maasta. Edellytyksenä on kuitenkin, että työskentely on tapahtunut tai työttömyyspäivärahaa on saatu viiden vuoden aikana ennen ilmoittautumista työnhakijaksi virallisessa työnvälityksessä ja, tapauksesta riippuen, liittymistä asianomaisen työttömyyskassan jäseneksi.

IV OSASTO
MUUT MÄÄRÄYKSET

13 artikla

Soveltamismääräykset

Toimivaltaiset viranomaiset antavat vaadittavat määräykset sopimuksen yhdenmukaisen pohjoismaisen soveltamisen turvaamiseksi.

14 artikla

Yhdyselin

Viranomaiset ja laitokset antavat toisilleen tarpeellista apua sopimuksen toimeenpanemiseksi. Jokaisessa Pohjoismaassa on erityinen toimivaltaisen viranomaisen nimeämä yhdyselin.

15 artikla

Luopuminen kustannusten korvaamisesta

1. Jollei kahden tai useamman Pohjoismaan välillä toisin sovita, maat luopuvat asetuksen 36, 63 ja 70 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan perusteella kaikesta kustannusten korvaamisesta siltä osin kuin se koskee sairauden ja äitiyden sekä työtapa-turmien ja ammattitautien johdosta myönnettäviä hoitoetuksia, toisessa kuin toimivaltaisessa valtiossa työtä hakeville työttömille myönnettäviä etuuksia sekä hallinnollisten ja lääkärintarkastusten kuluja.

2. Kustannusten korvaamisesta luopuminen ei koske hoitoetuksia henkilöille, jotka asetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 55 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella saavat toimivaltaiselta laitokselta luvan mak- kustaa toiseen Pohjoismaahan saamaan tilan- sa kannalta aiheellista hoitoa.

16 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä kuu- kautta seuraavan kolmannen kuukauden en-

simmäisenä päivänä, jolloin kaikki hallituk- set ovat ilmoittaneet Tanskan hallitukselle hyväksyvänsä sopimuksen.

2. Sopimus tulee voimaan Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan osalta 30 päi- vän kuluttua siitä kun Tanskan ja vastaavasti Suomen hallitus ovat ilmoittaneet Tanskan ulkoasiainministeriölle, että Färsaarten ja Grönlannin maakuntahallitukset ja vastaavas- ti Ahvenanmaan maakuntapäivät ovat ilmoit- taneet, että sopimus koskee Färsaaria, Grön- lantia tai Ahvenanmaata.

3. Tanskan ulkoasiainministeriö ilmoittaa muille sopimuspuolille ja Pohjoismaiden mi- nisterineuvoston sihteeristölle edellä mainit- tujen ilmoitusten vastaanottamisesta ja sopi- muksen voimaantuloajankohdasta.

17 artikla

Sopimuksen irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen kirjallisella ilmoituksella Tanskan ulkoasi- ainministeriölle, joka tiedottaa ilmoituksen vastaanottamisesta ja sen sisällöstä muille sopimuspuolille.

2. Irtisanominen koskee vain asianomaista sopimuspuolta ja tulee voimaan sen kalente- rivuoden alusta, joka seuraa vähintään kuu- den kuukauden kuluttua siitä, kun irtisano- minen on vastaanotettu Tanskan ulkoasiain- ministeriössä.

3. Jos sopimus irtisanoon, sopimuksen perusteella saavutetut oikeudet jäävät voi- maan.

18 artikla

Vanhemmat määräykset

1. Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaa 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehty sosi- aaliturvasopimus olemasta voimassa. Tämä sopimus ei aiheuta vähennyksiä niiden etuuksien määrään, joita maksetaan sen tul- lessa voimaan.

2. Pohjoismaiden kansalaiselle maksettava peruseläke, jota on maksettu 31 päivään jou- lukuuta 1993 saakka 5 päivänä maaliskuuta 1981 tehdyn pohjoismaisen sosiaaliturvaso-

pimuksen määräysten tai yhden tai useamman maan kansallisen lainsäädännön perusteella ja jota sopimuksen tullessa voimaan edelleen maksetaan näiden määräysten perusteella, lasketaan uudelleen asetuksen tai tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, jos eläkkeeseen oikeutettu hakee peruseläkettä toisesta Pohjoismaasta.

3. Tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen tehdyt etuuksia koskevat hakemukset ratkaistaan sopimuksen perusteella myös silloin, kun ne koskevat etuuksia ajalta ennen sen voimaantuloa.

Tanskan hallituksen puolesta:

Suomen hallituksen puolesta:

Islannin hallituksen puolesta:

Norjan hallituksen puolesta:

Ruotsin hallituksen puolesta:

19 artikla

Allekirjoittaminen

Sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Tanskan ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa muille sopimuspuolille oikeaksi todistetut jäljennökset siitä.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet ovat siihen valtuutettuina allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Karlskronassa 18 päivänä elokuuta 2003 yhtenä kappaleena tanskan, suomen, islannin, norjan ja ruotsin kielellä, jotka kaikki tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Tanskaa koskevat 4 artiklassa tarkoitetut erityismääräykset

Kun kyse on

- asetuksen III osaston 7 ja 8 luvusta
- asetuksen 69 ja 70 artiklasta
- sopimuksen 8 ja 9 artiklassa tarkoitetuista peruseläkkeistä

asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltaminen ulotetaan ainoastaan Pohjoismaiden kansalaisia, jolloin myös sopimuksen 8 ja 9 artikla koskevat vain Pohjoismaiden kansalaisia.